

Magazine **Proefdiervrij**

Nummer 2, September 2025

IN DIT MAGAZINE:
**EEN ODE AAN
DE MUIS**

Waarom onderzoek met proefmuizen weinig zegt over mensen

Schrijver Eva Meijer nam ex-proefmuizen in huis:
*'De muizen hielden mij een ander
beeld voor van samenleven.'*

PROEFDIERVRIJ

Over **PROEFDIERVRIJ**

We werken elke dag aan een toekomst zonder proefdieren. Dat doen we natuurlijk niet alleen: we werken samen met wetenschappers, ondernemers en de overheid - allemaal mogelijk gemaakt met de financiële steun van bijna 45.000 donateurs en erflaters.

Steeds meer mensen beseffen dat we proefdieren kunnen vervangen door proefdiervrije onderzoeksmethoden. Door krachten te bundelen, kunnen we uiteindelijk alle innovatieve technieken ontwikkelen die we nodig hebben om het gebruik van proefdieren volledig af te schaffen. Zónder de wetenschap af te remmen. Daar zijn we nu nog niet: maar we zijn verder dan je denkt.

In dit magazine

In het kader vanierendag is het tijd voor een ode aan de muis. In 2023 werden er in Nederland namelijk 111.000 proefmuizen gebruikt. Dat is een duizelingwekkend aantal, zeker als je tot je door laat dringen dat dit stuk voor stuk individuele wezentjes zijn. Schrijver en filosoof Eva Meijer vertelt op pagina 4 en 5 hoe de ex-proefmuizen die hen adopteerde hun kijk op deze slimme sociale diertjes voor altijd veranderden. Dat muizen nog steeds een 'populair' proefdier zijn, is extra moeilijk te verkroppen als je kijkt naar het gebrek aan toepasbaarheid van muisonderzoek. Je leest erover op pagina 8 en 9, waar we je ook vertellen welke onderzoeken wij financieren om de wetenschap muisvrij te maken. Op pagina 6 en 7 geven we je graag een kijkje achter de schermen van onze nieuwste tv-spot, met diesterren Lola en Elvis.

Geef jouw magazine door

Magazine uitgelezen? Gooi 'm dan niet bij het oud papier! Laat 'm in plaats daarvan achter in de wachtkamer van je huisarts, dierenarts of kapper, bij een bushalte of in de bibliotheek - dan geef je iemand anders ook de kans om te lezen over proefdiervrij onderzoek. Zo maken we samen meer mensen bekend met onze missie en gaan we bewust om met de grondstoffen die nodig zijn om dit magazine te drukken.

Colofon

Wij sturen het Proefdiervrij Magazine gratis toe aan al die trouwe donateurs die onze missie mogelijk maken.

Redactieadres

Stichting Proefdiervrij
T.a.v. Redactie
Groot Hertoginnelaan 201
2517 ES Den Haag
Tel. 070 - 306 24 68

KvK: 27183084
Rekeningnummer Triodos:
IBAN: NL30TRIO0254649718
BIC: TRIONL2U

info@proefdiervrij.nl
www.proefdiervrij.nl

Foto cover: Beeld bewerkt met Photoshop en AI
Vormgeving: How About Design
Copy: Jolanda de Jong
Drukwerk: Drukproef

DIT MAGAZINE IS GEDRUKT OP FSC PAPIER

Algemeen Nut
Beogende Instelling

ANBI

Ode aan de muis

Voor veel dieren is diierendag een dag vol aandacht, lekkers en liefde. Maar voor duizenden Nederlandse proefmuizen is het een dag als alle andere: opgesloten in een laboratorium, waar ze pijnlijke onderzoeken ondergaan. Van alle diersoorten wordt de muis het vaakst gebruikt als proefdier. De meeste proefmuizen overleven dit niet, net als hun 'collega's' van andere soorten: slechts één op de acht proefdieren overleeft dierproeven.

Onlangs lanceerden we een nieuwe tv-spot om hier aandacht voor te vragen (pagina 6 en 7). Voor de camera geen muizen, maar twee levenslustige jonge beagles. Lola, die haar leven begon als proefdier en Elvis, die de rol van de jonge Lola speelt. Het is een spot die veel emoties losmaakt, want honden zien we in de eerste plaats als huisdieren, of zelfs als familieleden. Muizen zien we daarentegen vaak vooral als plaagdieren.

Dat die reputatie muizen vreselijk tekort doet, daarover spraken wij met filosoof en schrijver Eva Meijer (pagina 4 en 5). Eva adopteerde muizen die hun 'plicht' als proefdier hadden volbracht en nam hen in huis. Daar probeerde Eva de slimme sociale beestjes een zo goed mogelijk leven te geven. Met het boek *Muizenleven* wil Eva mensen laten zien hoe empathisch muizen zijn en hoe rijk hun sociale leven is.

Het beeld dat Eva van muizen schetst, is in lijn met wat wetenschappelijk onderzoek naar deze kleine knaagdieren ons vertelt. En toch is dit blijkbaar niet voldoende om te stoppen met wetenschappelijk onderzoek met muizen. Daarom financieren wij proefdiervrij onderzoek dat onderzoek met proefmuizen kan vervangen. En dat is niet alleen in het voordeel van muizen, maar ook in dat van mensen.

De meeste proeven met muizen leveren namelijk nauwelijks bruikbare resultaten op voor de mens (pagina 8 en 9).

Deze diierendag brengen wij een **ode aan de muis**. Laten we samen aandacht vragen voor hun lot en hen helpen aan de reputatie die zij verdienen. Geen ziektedragend plaagdier, maar een zorgzaam groepsdier. Geen onderzoeksmateriaal, maar een levend wezen dat - net als wij - in alle omstandigheden probeert het beste van het leven te maken.

Samen zorgen we ervoor dat er een diierendag komt, dat er voor iedere muis iets anders wacht dan een lab en een pijnlijke proef.

Debby Weijers

Stichting Proefdiervrij

Inhoud

4 Interview met schrijver en filosoof Eva Meijer over hun boek *Muizenleven*

6 Diersterren Lola en Elvis vragen aandacht voor proefdieren

8 Proefmuizen gebruiken tegen beter weten in

10 Achterhaalde voorkeur voor dierproeven nekt proefdiervrije wetenschap

11 €31.139,45 voor proefdiervrij hersenonderzoek

11 De idealen van deze dierenvrienden leven voort

12 Slechts 1 op de 8 proefdieren overleeft het lab

Ex-laboratoriummuizen gaven schrijver en filosoof Eva Meijer een ander beeld van samenleven

Muizen die elkaar aardig vinden, krullen hun staarten eventjes in elkaar. Deze liefdevolle begroeting gaat zo snel, dat het schrijver en filosoof Eva Meijer in twee jaar tijd niet één keer lukte om er een foto van te maken. In hun boek *Muizenleven* laat Eva de ex-laboratoriummuizen die hen adopteerde aan het woord in verhalen, foto's en tekeningen. Zo nodigt Eva de lezer uit zich te verplaatsen in 'een ander' die veel minder ver van ons afstaat dan we denken: de muis.

'Het beeld van de witte, generieke laboratoriummuis schept afstand,' stelt Eva. 'Maar muizen zijn, net als mensen, individuen met persoonlijke eigenschappen, relaties en projecten. De muizen die bij mij woonden waren bijvoorbeeld heel druk met het rangschikken van de nestmaterialen die ik hen gaf. Als ik tijdens het schoonmaken van het hok een nest voor hen maakte, was dat ook altijd helemaal verkeerd. Bram en Wezel, twee beste vrienden die na het overlijden van de rest van hun groep nog lang met z'n tweeën waren, maakten de mooiste nesten, één keer zelfs in de vorm van een bloem.'

Beste vrienden helpen elkaar

De muizen liepen ook graag in het rad, sámen. Eva vertelt over Vachtje, een muis die aan het einde van haar leven niet meer mee kon rennen. 'Als de anderen gingen rennen, ging Vachtje naast het rad zitten en bewoog ze mee met haar handjes. Rennen hoorde bij haar leven, het was iets wat ze met anderen deed.' Het viel Eva sowieso op hoe sociaal muizen zijn en hoe goed ze voor elkaar zorgen. 'Muizen wassen elkaar eindeloos, soms met heel veel gepiep. En als muizen te ziek worden om te eten, houdt een ander hen tijdens gezamenlijke eetmomenten overeind. Meestal neemt de beste vriend deze taak op zich.'

Muizen houden ons een spiegel voor

Door naar de muizen te kijken, kreeg Eva een scherper beeld van hoe 'het leven' verloopt. 'Voor muizen gaat alles snel, zij leven het hele leven in twee jaar. Eerst ben je jong, dan moet je alles uitvinden. Als je een beetje uitgevonden hebt hoe het gaat, ben je vooral bezig met je projecten en naar het einde van je leven toe wordt alles weer stiller. Daarna ga je dood en ga je weer op in alles wat er is. Door dat te zien bij de muizen, begreep ik ook beter hoe dat bij mij en bij andere mensen werkt. Wij zijn ook maar dieren die kwetsbaar zijn en zo goed mogelijk ons steentje bijdragen. Dat we niet zo uitzonderlijk zijn, vind ik troostend.'

Leren van muizen

Eva weet zeker dat mensen veel te leren hebben van muizen. 'Ze proberen steeds het beste te maken van wat hen gegeven is, hebben aandacht voor de ander en zijn ontzettend lief voor elkaar. De laboratoriummuizen hebben mij echt een ander beeld voorgehouden van samenleven.'

ONZE ODE AAN DE MUIS

De muis is het meest gebruikte proefdier, in Nederland én wereldwijd. Jaarlijks worden er in alleen in Nederland al 111.000 muizen gebruikt in dierproeven. Terwijl muizen net als wij relaties hebben, verdriet kennen en willen leven. Met deze ode aan de muis laten we zien dat het anders kan. Muizen zijn geen testmateriaal, maar wezens met een eigen leven.

Benieuwd naar hun verhalen? In *Muizenleven* beschrijft Eva Meijer op ontroerende wijze het leven van ex-proefmuizen.

Koop het boek of lees meer op onze website. Daar vind je een extra interview met Eva Meijer over *Muizenleven* en hoe we anders kunnen leren kijken naar dieren.

Hier vind je Eva's boek
Muizenleven

uitgeverijcossee.nl/muizenleven/
9789464521849

Hier vind je het extra
interview met Eva

[proefdiervrij.nl/actueel/](https://proefdiervrij.nl/actueel/interview-eva-meijer)
interview-eva-meijer

Foto: Sebastian Steveniers

Diersterren Lola en Elvis vragen aandacht voor het lot van duizenden proefdieren

Slechts 1 op de 8 proefdieren overleeft de pijnlijke en stressvolle experimenten die zij gedwongen worden te ondergaan. Opierendag vragen wij aandacht voor dit wrede lot. Door het campagnebeeld op de achterpagina online te delen of voor je raam te hangen, help jij ons deze belangrijke boodschap te verspreiden.

Want alsof het niet al erg genoeg is dat dieren lijden in onderzoek, heeft 88 procent van de dierproeven in Nederland een dodelijke afloop. Dit betekent dat er iedere dag in Nederland gemiddeld 1.185 dieren sterven door proefdieronderzoek. Maar ook de dieren die het overleven, blijven vaak achter met fysieke en mentale schade. Ze lijden aan angst, stress of blijvende gezondheidsproblemen.

Dat zien we ook bij Lola, een van de sterren van onze nieuwe tv-spot waarin we aandacht vragen voor het lot van proefdieren. Deze lieve jonge beagle begon haar leven als proefhond. En hoewel ze een fijn thuis vond bij Mascha, draagt ze haar verleden nog iedere dag bij zich. Lola voelt

zich bijvoorbeeld niet snel op haar gemak in een nieuwe omgeving met mensen die zij niet kent. Daarom lieten we haar voor de opnames eerst uitgebreid rondsnuffelen en was haar baasje nooit ver weg.

Diersterren als ambassadeurs

Tijdens de opnames kreeg Lola gezelschap van Elvis, die haar speelde als puppy. In de spot vertegenwoordigen Lola en Elvis de uitzondering, de overlevers. Maar zij vertegenwoordigen net zo goed de proefdieren die de experimenten niet overleven en die nooit een warm thuis zullen hebben.

Wij zijn ontzettend blij met deze twee toppers als onze ambassadeurs. Want als we vertellen dat er in 2023 413.746 dierproeven gedaan werden, dan is dat 'maar' een getal. Met de tv-spot willen we laten zien dat het gaat om individuele dieren, met hun eigen koppie en hun eigen karaktereigenschappen.

← Elvis

Lola →

HET AVONTUUR VAN ELVIS & LOLA

Weet jij wat we gaan doen?

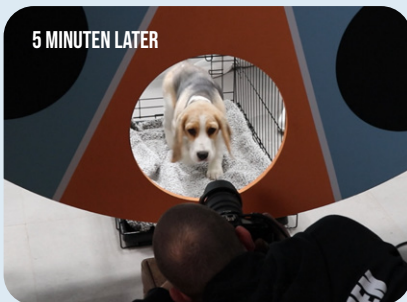

We zijn in ieder geval met z'n tweetjes.

Toch wel een beetje spannend...

5 MINUTEN LATER

Dat was leuk, maar nu knuffels!

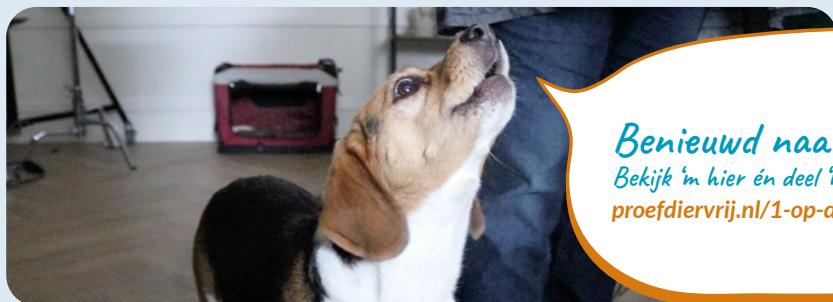
Ga ik dat ook doen?

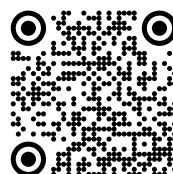
Zo blij met jou!

Zo trots op jou!

Benieuwd naar de spot?
Bekijk 'm hier én deel 'm in je netwerk:
proefdiervrij.nl/1-op-de-8

Proefmuizen gebruiken tegen beter weten in

Hoewel steeds meer wetenschappelijk bewijs laat zien dat het gebruik van proefmuizen lang niet altijd zinvol is, grijpen onderzoekers nog vaak naar muizen. Dit gebeurt zelfs in onderzoeksgebieden waar duidelijk is dat muizen niet voldoende op ons lijken. Onderzoeksresultaten kunnen dan niet doorvertaald worden naar mensen.

Daarom financieren wij onderzoekers die proefdiervrije modellen ontwikkelen. Deze alternatieven vervangen niet alleen proefmuizen, maar leveren ook resultaten op die wél relevant zijn voor mensen.

Onderzoek naar haarvaatjes: muizen zijn geen mensen

Bij ziekten als hartfalen, herseninfarcten en nierfalen spelen beschadigde haarvaatjes een grote rol. Haarvaatjes zijn piepkleine bloedvaatjes door het hele lichaam. Om hun rol bij hartaandoeningen te onderzoeken en medicijnen te testen, worden traditioneel veel dierproeven gedaan. Het testen van één stof kost al snel het leven van zo'n 5.000 proefdieren, meestal muizen.

Dat is niet alleen schrijnend, maar ook wetenschappelijk problematisch: de haarvaatjes van muizen verschillen namelijk wezenlijk van die van mensen. Veel ziekmakers binden zich bijvoorbeeld alleen aan menselijke eiwitten of kunnen alleen mensen infecteren. Dit geldt ook voor ziekteverwekkers die de haarvaatjes infecteren. Hierdoor is proefdieronderzoek met muizen lang niet altijd bruikbaar voor de menselijke situatie.

.....

Proefdiervrij alternatief

Dankzij onze donateurs kunnen wij het onderzoek financieren van Abidemi Lumaid, die haarvaatjes-op-een-chip ontwikkelde. In 96 kleine kamertjes kunnen 96 verschillende stoffen getest worden op menselijke haarvaatjes. Dit model geeft een betrouwbaarder beeld van de menselijke situatie en levert ook nog eens sneller resultaten op dan dierproeven.

Virusonderzoek: muizen reageren anders

Ook in virusonderzoek worden veel muizen gebruikt, vaak genetisch gemanipuleerd. Door muizen te besmetten, hopen onderzoekers te leren hoe een virus werkt om zo zieke mensen te kunnen helpen. Maar de resultaten bij muizen komen vaak niet overeen met het verloop van een virusinfectie bij mensen. Dat is logisch: de manier waarop virussen het lichaam binnendringen en een infectie veroorzaken, verschilt tussen muizen en mensen.

Proefdiervrij alternatief

Katja Wolters werkt met organoids— mini-orgaantjes gekweekt uit menselijke cellen — aan proefdiervrij virusonderzoek. Deze organoids geven een veel beter beeld van hoe virussen het menselijk lichaam binnenkomen en waarom sommige virussen vooral kinderen besmetten.

Proefdiervrij financiert dit onderzoek en is onderdeel van het door Katja opgezette Europese netwerk *Organovir*, waarin universiteiten en bedrijven samenwerken aan proefdiervrije virologie.

Oogonderzoek: muizen zien anders

Ook voor onderzoek naar oogaandoeningen worden vooral muizen gebruikt. Wie ooit naar een muis heeft gekeken, ziet direct hoe vreemd dat is: hun kleine kraal oogjes zijn heel anders opgebouwd dan onze ogen.

Muizen zijn nachtdieren, kunnen geen kleuren onderscheiden en zien minder goed dan wij. Om zich te oriënteren, vertrouwen ze vooral op andere zintuigen. Oogonderzoek is juist bedoeld om ervoor te zorgen dat mensen op hun zicht kunnen blijven vertrouwen. Het is dan ook vreemd om daarvoor proefdieren te gebruiken die zelfs op hun allerbeste dag vreselijk slecht zien.

Proefdiervrij alternatief

Wij financieren het onderzoek van Alex Garanto, die een netvlies-op-een-chip ontwikkelt. Hiermee kunnen gepersonaliseerde behandelingen voor zeldzame netvliesandoeningen worden getest, uiteraard zonder proefdieren.

IEDERE MUIS TELT

In 2023 werden in Nederland 111.000 muizen als proefdier gebruikt. Iets minder dan de helft van deze muizen werd ingezet voor fundamenteel onderzoek, bijvoorbeeld naar de werking van het hart of of de spijsvertering. Ongeveer een derde werd gebruikt voor toegepast onderzoek, zoals het testen van geneesmiddelen of behandelingen. Twintig procent van de muizen werd gebruikt voor de productie van onderzoeksmaterialen (bijvoorbeeld uit bloed) en om te beoordelen of nieuwe batches van medicijnen (bijvoorbeeld vaccins) of nieuwe chemicaliën veilig zijn voor mensen.

De “animal methods bias”

Achterhaalde voorkeur voor dierproeven nekt proefdiervrije wetenschappers

Dat het ontwikkelen van proefdiervrije onderzoeksmethoden een basisvoorwaarde is om de wetenschap volledig proefdiervrij te maken, is voor iedereen duidelijk. Maar minder zichtbaar - en minstens zo belangrijk - is het overwinnen van de diepgewortelde voorkeur voor dierproeven op belangrijke plekken in de wetenschappelijke wereld. Deze onzichtbare barrière waar proefdiervrije pioniers steeds weer tegenaan lopen, staat bekend als de *animal methods bias*.

Subsidietoekenners die bepalen of onderzoekers geld krijgen voor hun onderzoek, hebben vaak een structurele voorkeur voor dierproeven. Ook tijdschriftredacties die bepalen of resultaten gepubliceerd worden in gerenommeerde vakbladen worden beïnvloed door de animal methods bias. Dat deze invloedrijke mensen dierproeven vaak nog steeds als de gouden standaard zien, belemmert de voortgang van proefdiervrij onderzoek. Bovendien beïnvloedt de voorkeur voor dierproeven de carrièrekansen van jonge onderzoekers die graag proefdiervrij onderzoek zouden willen doen. Veel van hen kiezen daardoor alsnog voor dierproeven.

Publicaties of subsidies scoren moeilijker met proefdiervrij onderzoek

Dat onderzoekers door de animal methods bias alsnog voor dierproeven kiezen, is begrijpelijk, maar het is ook moeilijk te verkroppen: proefdiervrije onderzoeksmethoden leveren vaak juist betere resultaten op, omdat ze het menselijk lichaam nauwkeuriger nabootsen dan diermodellen. Het zou niet zo mogen zijn dat onderzoekers zich gedwongen voelen om dierproeven te doen vanwege een achterhaalde voorkeur in het systeem.

‘We moeten stoppen met het gebruiken van de term ‘alternatieven’, alsof dierproeven het uitgangspunt zijn. Dat waren ze ooit, omdat we nog niks beters hadden. Maar dat punt zijn we voorbij. Tijd om vol in te zetten op menselijke modellen – daar wordt de wetenschap én de gezondheid van mensen beter van.’

Anne Burgers
Adviseur wetenschap & innovatie
Proefdiervrij

Gelijke kansen voor proefdiervrije wetenschap

Daarom pleiten wij voor een eerlijker systeem: een systeem waarin proefdiervrij onderzoek als volwaardig wordt gezien en beoordeeld. Vooral jonge onderzoekers moeten de ruimte krijgen om te kiezen voor moderne, diervrije methoden, zonder angst dat dit hun carrière schaadt. Zolang dierproeven de gouden standaard blijven, wordt proefdiervrije innovatie onnodig vertraagd en lijden proefdieren onnodig in laboratoria.

Alleen door de ingesloten voorkeur voor dierproeven te doorbreken, kunnen we onze opmars naar een proefdiervrije wereld ongehinderd voortzetten.

P.S.: Op onze website vind je een uitgebreider artikel over de animal methods bias

proefdiervrij.nl/actueel/animal-methods-bias

€31.139,45
voor proefdiervrij
hersenonderzoek!

Dankzij jullie gulle bijdragen hebben we maar liefst €31.139,45 opgehaald voor proefdiervrij hersenonderzoek. Dit geld is hard nodig om een einde te maken aan het leed van duizenden apen, honden, muizen, ratten en paarden die ieder jaar gebruikt worden in hersenonderzoek.

Dat dit nog steeds gebeurt, is extra schrijnend omdat de hersenen van mensen en dieren helemaal niet op elkaar lijken. Gelukkig komen er steeds meer diervrije onderzoeksmethoden. Bijvoorbeeld onderzoek met menselijk weefsel, hersenscans en kunstmatige intelligentie. Met het opgehaalde bedrag kunnen wij onderzoeken financieren van wetenschappers die zulke proefdiervrije methoden ontwikkelen.

'Veel hersenziekten zoals MS en parkinson komen alleen bij mensen voor en dus maken onderzoekers dieren in hersenonderzoek opzettelijk ziek. Mijn wens is dat dat niet meer gebeurt. Ik ben iedereen die gedoneerd heeft dan ook oprecht ontzettend dankbaar. Samen zorgen we ervoor dat geen enkel dier meer proefdier hoeft te zijn!'

Angela van Aart-Naber
Adviseur Fondsenwerving Proefdiervrij

Nalaten

De idealen van deze dierenvrienden leven voort

Het overbodig maken van proefdieren in onderzoek kost veel tijd en geld. Daarom zijn wij ook zo dankbaar voor al die dierenvrienden die bij leven samen met ons droomden over een proefdier vrije wereld en die besloten een deel van hun vermogen aan ons na te laten. Zo kunnen wij het werk dat zij zo belangrijk vonden voortzetten.

'Yvon had een grote liefde voor dieren. Het merendeel van haar vermogen heeft ze achtergelaten aan goede doelen. Eigenlijk zou Yvon geen eerbetoon willen, ze was namelijk ontzettend bescheiden en wilde geen schouderklopje voor haar gulheid. Maar wij vinden toch dat ze het verdient. Ze wilde écht goed doen.'

Jan Gijs over zijn tante Yvon Koezen-van Zon († 2022)

'Mijn lieve vrouw Janneke had een groot hart voor dieren en de natuur. Ze kon niet tegen dierenleed. Janneke zei altijd: dieren hebben geen stem daarom moeten wij voor hen opkomen.'

Joop over zijn vrouw Janneke Bais-Oelen († 2019)

Wie je opneemt in je testament, is niet iets wat je zomaar even besluit. Onze relatiemanager Els Jonkers gaat graag en uiteraard geheel vrijblijvend met u in gesprek over dit gevoelige, maar ook mooie onderwerp.

 jonkers@proefdiervrij.nl

 070 306 24 68

SLECHTS 1 OP DE 8 PROEFDIEREN OVERLEEFT HET LAB

***Samen vragen we aandacht
voor het lot van proefdieren!***

Plak deze foto op het raam of maak een foto en deel 'm op social.

PROEFDIEREN VRIJ